Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (deveto vijeće)

30. travnja 2025.*

„Zahtjev za prethodnu odluku – Osiguranje od građanskopravne odgovornosti u pogledu upotrebe motornih vozila – Direktiva 2009/103/EZ – Članak 13. stavak 2. – Sustav naknade – Prometna nezgoda u kojoj je sudjelovalo ukradeno vozilo – Teret dokazivanja koji je na oštećeniku u pogledu toga da je to vozilo ukradeno – Tijelo odgovorno za naknadu štete – Nacionalni propis koji se tumači na način da je teret dokazivanja na oštećeniku – Obveza tumačenja u skladu s pravom Unije”

U predmetu C-370/24 [Nastolo] [i],

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Tribunale ordinario di Lodi (Redovni sud u Lodiju, Italija), odlukom od 20. svibnja 2024., koju je Sud zaprimio 23. svibnja 2024., u postupku

AT

protiv

CT

SUD (deveto vijeće),

u sastavu: N. Jääskinen, predsjednik vijeća, M. Condinanzi i R. Frendo (izvjestiteljica), suci,

nezavisni odvjetnik: M. Szpunar,

tajnik: A. Calot Escobar,

uzimajući u obzir pisani postupak,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

– za AT, A. Egidi i A. E. Lunghi, *avvocati*,

– za CT, L. Leo, *avvocata*,

– za Europsku komisiju, G. Conte, G. Goddin i A. Manzaneque Valverde, u svojstvu agenata,

* Jezik postupka: talijanski

[i] Naziv ovog predmeta je izmišljen. On ne odgovara stvarnom imenu nijedne stranke u postupku.

odlučivši, nakon što je saslušao nezavisnog odvjetnika, da u predmetu odluči bez mišljenja,

donosi sljedeću

Presudu

1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 13. Direktive 2009/103/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 16. rujna 2009. u odnosu na osiguranje od građanskopravne odgovornosti u pogledu upotrebe motornih vozila i izvršenje obveze osiguranja od takve odgovornosti (SL 2009., L 263, str. 11.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 6., svezak 7., str. 114.).

2 Ovaj zahtjev upućen je u okviru spora između osobe AT, fizičke osobe ozlijeđene u prometnoj nezgodi, i društva CT, poduzetnika kojeg je odabrao Fondo di garanzia per le vittime de la strada (Jamstveni fond za žrtve prometnih nesreća, u daljnjem tekstu: FGVS), u vezi s naknadom štete koju je osoba AT pretrpjela zbog te nezgode.

Pravni okvir

Pravo Unije

3 Uvodne izjave 1., 2. i 20. Direktive 2009/103 glase:

„(1) Direktiva Vijeća 72/166/EEZ od 24. travnja 1972. o usklađivanju zakona država članica u odnosu na osiguranje od građanskopravne odgovornosti u pogledu upotrebe motornih vozila i izvršenje obveze osiguranja od takve odgovornosti [(SL 1972., L 103, str. 1.)], Druga direktiva Vijeća od 30. prosinca 1983. o usklađivanju zakona država članica u odnosu na osiguranje od građanskopravne odgovornosti u pogledu upotrebe motornih vozila [(SL 1984., L 8, str. 17.)], Treća Direktiva Vijeća 90/232/EEZ od 14. svibnja 1990. o usklađivanju zakona država članica u odnosu na osiguranje od građanskopravne odgovornosti u pogledu upotrebe motornih vozila [(SL 1990., L 129, str. 33.)] i Direktiva 2000/26/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 16. svibnja 2000. o usklađivanju zakona država članica u odnosu na osiguranje od građanskopravne odgovornosti u pogledu upotrebe motornih vozila i izmjeni Direktiva Vijeća 73/239/EEZ i 88/357/EEZ (Četvrta direktiva o obveznom osiguranju motornih vozila) [(SL 2000., L 181, str. 65.)] bile su nekoliko puta […] znatno izmijenjene. Radi jasnoće i preglednosti te bi četiri direktive trebalo kodificirati, kao i Direktivu 2005/14/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 11. svibnja 2005. o izmjeni direktiva Vijeća 72/166/EEZ, 84/5/EEZ, 88/357/EEZ i 90/232/EEZ te Direktive 2000/26/EZ Europskog parlamenta i Vijeća u odnosu na osiguranje od građanskopravne odgovornosti u pogledu upotrebe motornih vozila [(SL 2005., L 149, str. 14.)].

(2) Osiguranje od građanskopravne odgovornosti u pogledu upotrebe motornih vozila (obvezno osiguranje motornih vozila) posebno je važno za europske državljane, kako za ugovaratelje osiguranja tako i za žrtve nezgoda. Ono također ima veliki značaj za društva za osiguranje budući da čini znatan dio poslova neživotnog osiguranja u Zajednici. Obvezno osiguranje

motornih vozila također utječe na slobodno kretanje ljudi i vozila. Stoga bi ključni cilj djelovanja Zajednice u području financijskih usluga trebao biti jačanje i konsolidacija unutarnjeg tržišta u području obveznog osiguranja motornih vozila.

[…]

(20) Žrtvama prometnih nezgoda trebalo bi biti zajamčeno usporedivo postupanje bez obzira na to gdje se u Zajednici nezgoda dogodila.”

4 Članak 3. Direktive 2009/103, naslovljen „Obvezno osiguranje vozila”, određuje:

„Podložno članku 5., svaka država članica poduzima sve odgovarajuće mjere kako bi osigurala da je građanskopravna odgovornost u pogledu upotrebe vozila koja se uobičajeno nalaze na njezinu području pokrivena osiguranjem.

Na temelju mjera iz prvog stavka određuje se opseg pokrivene odgovornosti i uvjeti pokrića.

[…]

Osiguranje iz prvog stavka obvezno pokriva i oštećenje stvari i tjelesne ozljede.”

5 Članak 10. te direktive, naslovljen „Tijelo odgovorno za naknadu štete”, glasi:

„1. Svaka država članica osniva ili ovlašćuje tijelo sa zadatkom osiguranja naknade štete, barem do granica obveze osiguranja za oštećenje stvari ili tjelesne ozljede prouzročene nepoznatim vozilom ili vozilom za koje obveza osiguranja utvrđena stavkom 3. nije ispunjena.

[…]

2. […]

Međutim, države članice mogu isključiti isplatu naknade štete od strane tog tijela za osobe koje su dobrovoljno ušle u vozilo koje je prouzročilo štetu ili ozljedu ako tijelo može dokazati da su znale da je vozilo neosigurano.

[…]”

6 U stavcima 1. i 2. članka 13. navedene direktive, naslovljenog „Klauzule o isključenju”, propisuje se:

„1. Svaka država članica poduzima sve odgovarajuće mjere kako bi osigurala da se sve zakonske odredbe ili ugovorne klauzule sadržane u polici osiguranja izdanoj u skladu s člankom 3. smatraju nevažećima u pogledu odštetnih zahtjeva trećih osoba koje su žrtve prometne nezgode ako te zakonske odredbe ili ugovorne klauzule isključuju iz osiguranja upotrebu ili vožnju vozila:

(a) od strane osoba koje za to nemaju izričito ili implicitno odobrenje;

(b) od strane osoba koje nemaju vozačku dozvolu koja im dopušta da voze dotično vozilo;

(c) od strane osoba koje krše zakonske tehničke zahtjeve u pogledu stanja i sigurnosti dotičnog vozila.

Međutim, odredba ili klauzula iz točke (a) prvog podstavka može se upotrijebiti protiv osoba koje su dobrovoljno ušle u vozilo koje je prouzročilo štetu ili ozljedu ako osiguravatelj može dokazati da su znale da je vozilo ukradeno.

Države članice imaju mogućnost – u slučaju prometnih nezgoda koje se dogode na njihovu državnom području – ne primijeniti odredbu u prvom podstavku ako i u mjeri u kojoj oštećena osoba može dobiti naknadu štete od tijela za socijalno osiguranje.

2. Kod ukradenih ili na silu pribavljenih vozila, države članice mogu predvidjeti da tijelo navedeno u članku 10. stavku 1. treba isplatiti naknadu štete umjesto osiguravatelja prema uvjetima navedenima u stavku 1. ovog članka. […]

[…]"

Talijansko pravo

7 Člankom 283. stavcima 1. i 2. decreta legislativo n. 209 Codice delle assicurazioni private (Zakonodavna uredba br. 209 o Zakoniku o privatnim osiguranjima) od 7. rujna 2005. (GURI br. 239 od 13. listopada 2005., redovni dodatak br. 163), u verziji koja se primjenjuje u glavnom postupku, predviđa se:

„1. Jamstveni fond za žrtve prometnih nesreća, koji je uspostavljen pri [Concessionaria Servizi Assicurativi Pubblici SpA (Consap)], nadoknađuje štetu prouzročenu upotrebom vozila i plovila za koja postoji obveza osiguranja u slučajevima kad:

[…]

(d) se vozilo upotrebljava protivno volji vlasnika, […]

2. U slučaju iz stavka 1. točke (d) naknada štete duguje se samo trećim osobama koje nisu bile putnici i osobama koje se prevozi protiv njihove volje odnosno osobama koje ne znaju da se vozilo upotrebljava nezakonito."

Glavni postupak i prethodna pitanja

8 Osoba AT pozvana je 6. siječnja 2016. da kao putnica uđe u vozilo kojim je raspolagao vozač. Tijekom putovanja dogodila se prometna nezgoda u Lodiju (Italija). Oba putnika u tom vozilu morala su biti prevezena u bolnicu, pri čemu je osoba AT pretrpjela teške tjelesne ozljede.

9 Iz odluke kojom se upućuje prethodno pitanje proizlazi da je vozač bio pozitivan na kokain, opijate i tetrahidrokanabinol. Usto, službenici lokalne policije u svojem su izvješću utvrdili da je navedeno vozilo bilo ukradeno.

10 Slijedom toga, protiv vozača i osobe AT pokrenuti su kazneni postupci zbog kaznenog djela prikrivanja. Po okončanju tog postupka osoba AT oslobođena je optužbi jer nije bila počinitelj kaznenog djela. U međuvremenu je vozač preminuo.

11 Osoba AT podnijela je 11. veljače 2022. Tribunaleu ordinario di Lodi (Redovni sud u Lodiju, Italija), sudu koji je uputio zahtjev, tužbu protiv nasljednika vozača, i društva CT, kao društva koje je odabrao FGVS, radi naknade štete koju je pretrpjela zbog prometne nezgode i čiji je iznos procijenjen na 233 076,00 eura te uvećan za kamate i tečajne razlike.

12 Društvo CT pred sudom koji je uputio zahtjev ističe, s jedne strane, da se naknada štete na temelju članka 283. Zakonika o privatnim osiguranjima, u verziji koja se primjenjuje u glavnom postupku, duguje samo trećim osobama kao putnicima koje nisu znale da se vozilo u kojem su se nalazile u trenutku nezgode upotrebljava nezakonito i, s druge strane, sudsku praksu Cortea suprema di cassazione (Vrhovni kasacijski sud, Italija) u skladu s kojom oštećena osoba treba dokazati da nije znala da se vozilo upotrebljavalo nezakonito. U tom smislu, društvo CT ističe da oslobađajuća presuda donesena u kaznenom postupku u odnosu na osobu AT nije relevantna.

13 Osoba AT tvrdi da je članak 13. Direktive 2009/103/EZ dovoljno jasan u smislu da se njime određuje da je teret dokazivanja na FGVS-u. Usto, ona zahtijeva da se izuzme iz primjene nacionalna odredba koja je u suprotnosti s pravom Unije.

14 Sud koji je uputio zahtjev navodi da Corte suprema di cassazione (Vrhovni kasacijski sud) i sudovi koji odlučuju o meritumu tumače nacionalni propis koji se primjenjuje u glavnom postupku na način da oštećena osoba treba dokazati da nije znala da je vozilo nezakonito pribavljeno, s obzirom na to da je to činjenica na kojoj se temelji njezin zahtjev za naknadu štete.

15 U tom je pogledu Corte suprema di cassazione (Vrhovni kasacijski sud) presudio da je nalaganje tereta dokazivanja vlastite dobre vjere oštećenoj osobi obuhvaćeno diskrecijskom ovlašću koja državama članicama ostaje prilikom provedbe Direktive 2009/103. Usto, cilj koji se želi postići nacionalnim pravom i dalje je jednak cilju koji se nastoji postići pravom Unije, a to je da se ne dodijeli naknada štete osobi koja je znala da je vozilo pribavljeno krađom.

16 Slijedom toga, sud koji je uputio zahtjev smatra korisnim uputiti Sudu pitanje o tumačenju članka 13. Direktive 2009/103. Naime, taj članak 13. dopušta državama članicama da predvide da tijelo navedeno u članku 10. stavku 1. te direktive treba isplatiti naknadu štete žrtvi nezgode koja je prouzročena ukradenim vozilom. Međutim, čak i ako je zakonodavac predvidio da to tijelo treba isplatiti naknadu štete, ni jedna odredba navedene direktive izričito ne propisuje da je na tom tijelu teret dokazivanja da je oštećena osoba znala da se vozilo upotrebljava nezakonito. Naime, članak 13. stavak 1. drugi podstavak Direktive 2009/103 upućuje samo na poseban slučaj u kojem je zahtjev upućen osiguravajućem društvu.

17 Međutim, prema mišljenju tog suda, iz zajedničkog tumačenja članka 10. stavka 2. drugog podstavka Direktive 2009/103 i članka 13. stavka 2. te direktive proizlazi da je na tijelu navedenom u članku 10. stavku 1. navedene direktive da dokaže da je vozilo pribavljeno krađom.

18 Isto tako, opće načelo prema kojem oštećena osoba uvijek ima pravo na naknadu štete (*vulneratus ante omnia reficiendus*), na kojem se temelji cjelokupno zakonodavstvo Unije u području obveznog osiguranja motornih vozila i na kojem je Sud učestalo temeljio svoje odluke u tom području također ide u prilog takvom tumačenju članka 13. Direktive 2009/103. Stoga, ako je *ratio legis* tog članka 13. omogućiti oštećenoj osobi koja nije kriva da ima pristup pravičnoj naknadi štete, ne može se toj osobi naložiti obveza dokazivanja činjenice koju je gotovo nemoguće dokazati.

19 Usto, načelo djelotvornosti prava Unije moglo bi se ugroziti ako bi osoba koja zahtijeva naknadu štete koju je pretrpjela bila obvezna dokazati negativnu činjenicu, a osobito činjenicu koju je gotovo nemoguće utvrditi.

20 Naposljetku, prema mišljenju suda koji je uputio zahtjev, Sud još nije tumačio članak 13. Direktive 2009/103. Od Suda se tražilo da odluči samo o tumačenju ranijih propisa u tom području, pri čemu je često utvrđivao da se zakonske odredbe ili ugovorne klauzule čiji je učinak isključenje primjene police osiguranja u odnosu na žrtve nezgode mogu upotrijebiti samo ako „osiguravatelj može dokazati da su osobe koje su potpuno svjesno ušle u vozilo koje je prouzročilo štetu znale da je vozilo ukradeno”.

21 U tim je okolnostima Tribunale ordinario di Lodi (Redovni sud u Lodiju) odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeća prethodna pitanja:

„1. Treba li članak 13. Direktive [2009/103] tumačiti na način da u slučaju prometne nezgode u kojoj je sudjelovala osoba koja je bila putnik u ukradenom vozilu, teret dokazivanja da je oštećena osoba znala da je automobil ukraden leži na subjektu koji je u skladu s člankom 10. Direktive 2009/103/EZ dužan naknaditi štetu?

2. U slučaju potvrdnog odgovora, protivi li se toj odredbi, tumačenoj na taj način, propis poput onog talijanskog, koji se tumači i primjenjuje na način da je teret dokazivanja na putniku koji je oštećena osoba?”

O prethodnim pitanjima

22 Svojim prethodnim pitanjima, koja valja razmotriti zajedno, sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 13. stavak 2. Direktive 2009/103 tumačiti na način da je, s jedne strane, na tijelu predviđenom u članku 10. stavku 1. te direktive da dokaže, kako bi se oslobodilo svoje obveze naknade štete, da je u slučaju prometne nezgode oštećena osoba koja je dobrovoljno ušla u vozilo koje je prouzročilo štetu znala da je ono ukradeno i, s druge strane, da mu se protivi nacionalna sudska praksa kojom se nacionalni propis tumači na način da je u takvoj situaciji na toj oštećenoj osobi da dokaže da nije znala za činjenicu da je to vozilo ukradeno kako bi dobila naknadu svoje štete.

23 Članak 3. stavak 1. Direktive 2009/103 državama članicama nalaže, da podložno članku 5. te direktive, poduzmu sve odgovarajuće mjere kako bi osigurale da je građanskopravna odgovornost u pogledu upotrebe vozila koja se uobičajeno nalaze na njezinu području pokrivena osiguranjem.

24 U tom pogledu, u skladu s člankom 10. Direktive 2009/103, svaka država članica dužna je osnovati ili ovlastiti tijelo sa zadatkom osiguranja naknade štete, barem do granica obveze osiguranja za oštećenje stvari ili tjelesne ozljede prouzročene nepoznatim vozilom ili vozilom za koje obveza osiguranja utvrđena stavkom 3. te direktive nije ispunjena.

25 Člankom 13. stavkom 2. prvim podstavkom Direktive 2009/103 određuje se da u slučaju ukradenih ili na silu pribavljenih vozila, države članice mogu predvidjeti da tijelo navedeno u članku 10. stavku 1. „treba isplatiti naknadu štete umjesto osiguravatelja prema uvjetima navedenima u stavku 1. [tog] članka [13.]”.

26 Valja istaknuti da iz teksta članka 13. stavka 2. prvog podstavka Direktive 2009/103 izričito proizlazi da je zakonodavac Unije na to tijelo namjeravao primijeniti uvjete i ograničenja koji se primjenjuju na osiguravatelje na temelju članka 13. stavka 1. te direktive.

27 U ovom slučaju iz odluke kojom se upućuje zahtjev za prethodnu odluku proizlazi da je Talijanska Republika propisala da tijelo predviđeno člankom 10. stavkom 1. Direktive 2009/103 treba isplatiti naknadu štete u slučaju štete koju su prouzročila vozila stavljena u promet protivno volji njihova vlasnika.

28 Međutim, kada država članica odluči da će to tijelo isplatiti naknadu u slučaju štete prouzročene ukradenim vozilima, ona je dužna, u skladu s člankom 13. stavkom 2. te direktive, osobito, poštovati uvjete predviđene u članku 13. stavku 1. navedene direktive.

29 U tom pogledu, na temelju članka 13. stavka 1. prvog podstavka Direktive 2009/103, osiguravajuće društvo za osiguranje od građanskopravne odgovornosti u pogledu motornih vozila ne može odbiti naknaditi štetu trećim osobama koje su žrtve nezgode prouzročene osiguranim vozilom, pozivajući se na zakonske odredbe ili ugovorne klauzule sadržane u polici osiguranja koje iz pokrivenosti osiguranjem od građanskopravne odgovornosti za upotrebu motornih vozila isključuju štete prouzročene trećim osobama koje su žrtve zbog upotrebe ili vožnje osiguranog vozila od strane osoba koje nemaju odobrenje za vožnju tog vozila, od strane osoba koje nemaju vozačku dozvolu ili osoba koje krše zakonske tehničke zahtjeve u pogledu stanja i sigurnosti navedenog vozila (presuda od 19. rujna 2024., Matmut, C-236/23, EU:C:2024:761, t. 33.).

30 Odstupajući od tog prvog podstavka, članak 13. stavak 1. drugi podstavak Direktive 2009/103 predviđa mogućnost da osiguravajuće društvo nekim žrtvama ne isplati naknadu štete, uzimajući u obzir situaciju koju su one same stvorile, odnosno u slučajevima kad su vozilo koje je prouzročilo štetu upotrebljavale ili vozile osobe koje za to nemaju izričito ili implicitno odobrenje i kad su treće osobe koje su žrtve nezgode dobrovoljno ušle u to vozilo, znajući da je ono ukradeno (presuda od 19. rujna 2024., Matmut, C-236/23, EU:C:2024:761, t. 34.).

31 U tom pogledu valja istaknuti da, s obzirom na to da se člankom 13. stavkom 1. drugim podstavkom Direktive 2009/103 utvrđuje iznimka od općeg pravila, tu odredbu treba usko tumačiti (rješenje od 13. listopada 2021., Liberty Seguros, C-375/20, EU:C:2021:861, t. 61. i navedena sudska praksa).

32 Bilo koje drugo tumačenje omogućilo bi državama članicama da isplatu naknade štete trećim osobama koje su žrtve prometne nezgode ograniče određenim okolnostima, a to je upravo ono što se želi izbjeći Direktivom 2009/103 (rješenje od 13. listopada 2021., Liberty Seguros, C-375/20, EU:C:2021:861, t. 62. i navedena sudska praksa).

33 S obzirom na ta razmatranja, Sud je presudio da članak 13. stavak 1. prvi i drugi podstavak te direktive treba tumačiti na način da se zakonsku odredbu ili ugovornu klauzulu sadržanu u polici osiguranja, koja iz osiguranja isključuje upotrebu ili vožnju vozila može primijeniti na treće osobe koje su žrtve prometne nezgode samo u slučaju kad osiguravatelj može dokazati da su osobe koje su potpuno svjesno ušle u vozilo koje je prouzročilo štetu znale da je vozilo ukradeno (rješenje od 13. listopada 2021., Liberty Seguros, C-375/20, EU:C:2021:861, t. 63. i navedena sudska praksa).

34 Iz toga slijedi da je, s obzirom na tekst članka 13. stavka 2. Direktive 2009/103, kada država članica odluči da tijelo predviđeno člankom 10. stavkom 1. Direktive 2009/103 treba isplatiti naknadu štete u slučaju štete koju su prouzročila ukradena vozila, na tom je tijelu da dokaže da su

oštećene osobe koje su dobrovoljno ušle u vozilo koje je prouzročilo štetu znale da je to vozilo ukradeno kako bi se protiv tih žrtava moglo pozvati na zakonsku odredbu ili ugovornu klauzulu sadržanu u polici osiguranja, koja iz osiguranja isključuje upotrebu ili vožnju vozila u takvim okolnostima.

35 Taj zaključak potvrđuju i kontekst članka 13. stavka 2. Direktive 2009/103 i ciljevi koji se nastoje postići tom direktivom, o kojima – prema ustaljenoj sudskoj praksi Suda – valja voditi računa prilikom tumačenja te odredbe (vidjeti po analogiji presudu od 18. prosinca 2019., IT Development, C-666/18, EU:C:2019:1099, t. 37.).

36 Kad je riječ o kontekstu u kojem se nalazi članak 13. stavak 2. Direktive 2009/103, zaključak prema kojem je teret dokazivanja o kojem je riječ na tijelu iz članka 10. stavka 1. te direktive također je u skladu s člankom 10. stavkom 2. drugim podstavkom navedene direktive, prema kojem je na tom tijelu da dokaže, kako bi se oslobodilo isplate naknade štete, da su oštećene osobe koje su dobrovoljno ušle u vozilo koje je prouzročilo štetu znale da je vozilo neosigurano. Stoga je u takvom slučaju teret dokazivanja poznavanja činjenice da navedeno vozilo nije bilo osigurano također na navedenom tijelu, a ne na žrtvi prometne nezgode.

37 Kad je riječ o ciljevima koji se nastoje ostvariti Direktivom 2009/103, valja podsjetiti na to da su Direktivom 2009/103, kao što je to navedeno u njezinoj uvodnoj izjavi 1., kodificirane Direktiva 72/166, Druga direktiva 84/5, Treća direktiva 90/232, Direktiva 2000/26 i Direktiva 2005/14. Tim su direktivama postupno pojašnjavane obveze država članica u području obveznog osiguranja. One su bile usmjerene, s jedne strane, na to da osiguraju slobodno kretanje kako motornih vozila koja se uobičajeno nalaze na području Europske unije tako i osoba koje se u njima nalaze te, s druge strane, na to da osiguraju da žrtve nezgoda koje su uzrokovala navedena motorna vozila imaju pravo na usporedivo postupanje bez obzira na to gdje se na području Unije dogodila nezgoda (presuda od 19. rujna 2024., Matmut, C-236/23, EU:C:2024:761, t. 29. i navedena sudska praksa).

38 Usto, iz uvodnih izjava 2. i 20. Direktive 2009/103 proizlazi da se njome žele postići, u biti, ciljevi koji su jednaki onima koji se žele postići navedenim direktivama (presuda od 19. rujna 2024., Matmut, C-236/23, EU:C:2024:761, t. 30. i navedena sudska praksa).

39 Iz razvoja propisa Unije u području obveznog osiguranja proizlazi kako je zakonodavac Unije stalno slijedio i snažio cilj zaštite žrtava nezgoda koje su uzrokovala ta vozila (presuda od 19. rujna 2024., Matmut, C-236/23, EU:C:2024:761, t. 31. i navedena sudska praksa).

40 Stoga, s obzirom na cilj zaštite žrtava prometnih nezgoda koje su prouzročene motornim vozilima, koji se nastoji postići Direktivom 2009/103, žrtvi prometne nezgode ne može naložiti da dokaže da nije znala za činjenicu da je vozilo u koje je ušla ukradeno s obzirom na to da je takav teret dokazivanja protivan tom cilju.

41 Stoga, s obzirom na elemente kojima raspolaže Sud, proizlazi da nacionalna sudska praksa prema kojoj je teret dokazivanja da je vozilo kojim je uzrokovana prometna nezgoda nezakonito pribavljeno na žrtvi te nezgode, s obzirom na to da je to činjenica na kojoj se temelji njezin zahtjev za naknadu štete, nije u skladu sa zahtjevima koji proizlaze iz članka 13. stavka 2. Direktive 2009/103, pod uvjetom da to provjeri sud koji je uputio zahtjev.

42 Kako bi se sudu koji je uputio zahtjev dao koristan odgovor, valja pojasniti obveze koje nacionalni sud ima u slučaju da nacionalna sudska praksa nije u skladu s člankom 13. stavkom 2. Direktive 2009/103.

43 Valja podsjetiti na to da su, sukladno ustaljenoj sudskoj praksi Suda, nacionalni sudovi prilikom primjene unutarnjeg prava dužni, koliko je to moguće, tumačiti ga u skladu s tekstom i ciljem direktive o kojoj je riječ kako bi se postigao njome predviđen rezultat i postupilo u skladu s trećim stavkom članka 288. UFEU-a. Naime, ta obveza usklađenog tumačenja nacionalnog prava inherentna je sustavu UFEU-a jer omogućuje nacionalnim sudovima da osiguraju, u okviru svojih nadležnosti, potpunu učinkovitost prava Unije prilikom rješavanja sporova koji se pred njima vode (presuda od 5. ožujka 2020., OPR-Finance, C-679/18, EU:C:2020:167, EU:C:2020:167, t. 41. i navedena sudska praksa).

44 Usto, Sud je u više navrata utvrdio da načelo usklađenog tumačenja zahtjeva da nacionalni sudovi učine sve što je u njihovoj nadležnosti, uzimajući u obzir ukupno unutarnje pravo i primjenjujući metode tumačenja koje to pravo priznaje, kako bi se zajamčila puna djelotvornost predmetne direktive i kako bi se došlo do rješenja koje je u skladu sa željenim ciljem (presuda od 5. ožujka 2020., OPR-Finance, C-679/18, EU:C:2020:167, t. 42.).

45 U tom kontekstu Sud je presudio da obveza usklađenog tumačenja nalaže nacionalnim sudovima, uključujući one koji odlučuju u zadnjem stupnju, da izmijene, ako je potrebno, ustaljenu sudsku praksu ako se ona temelji na tumačenju nacionalnog prava koje nije u skladu s ciljevima direktive. Slijedom toga, nacionalni sud ne može, osobito, valjano smatrati da nije u mogućnosti protumačiti nacionalnu odredbu u skladu s pravom Unije samo zbog činjenice da se ta odredba ustaljeno tumačila na način koji nije u skladu s tim pravom (vidjeti u tom smislu presudu od 5. ožujka 2020., OPR-Finance, C-679/18, EU:C:2020:167, EU:C:2020:167, t. 43. i 44.).

46 Stoga je na sudu koji je uputio zahtjev da osigura puni učinak Direktive 2009/103, izuzimajući od primjene, na temelju samostalne ovlasti, tumačenje talijanskih sudova jer njihovo tumačenje nije u skladu s pravom Unije (vidjeti po analogiji presudu od 5. ožujka 2020., OPR-Finance, C-679/18, EU:C:2020:167, t. 44.).

47 Međutim, ta obveza usklađenog tumačenja ograničena je općim načelima prava, posebno načelom pravne sigurnosti, u smislu da ono ne može služiti kao temelj tumačenja nacionalnog prava *contra legem* (presuda od 5. ožujka 2020., OPR-Finance, C-679/18, EU:C:2020:167, t. 45.).

48 U tom pogledu, iako nije na Sudu da odluči o tumačenju talijanskog prava, ipak valja istaknuti da se čini da, prema nacionalnoj sudskoj praksi navedenoj u odluci kojom se upućuje prethodno pitanje, nacionalno pravilo na temelju kojeg je teret dokazivanja o kojem je riječ na oštećenoj osobi nije jasno izraženo u članku 283. Zakonodavne uredbe br. 209. Međutim, ako je to zaista slučaj, tumačenje koje je u skladu s Direktivom 2009/103 ne može se smatrati *contra legem*.

49 S obzirom na sva prethodna razmatranja, na postavljena pitanja valja odgovoriti tako da članak 13. stavak 2. Direktive 2009/103 treba tumačiti na način da je, s jedne strane, na tijelu predviđenom u članku 10. stavku 1. te direktive da dokaže, kako bi se oslobodilo svoje obveze naknade štete, da je u slučaju prometne nezgode oštećena osoba koja je dobrovoljno ušla u vozilo koje je prouzročilo štetu znala da je ono ukradeno i, s druge strane, da mu se protivi nacionalna sudska praksa kojom se nacionalni propis tumači na način da je u takvoj situaciji na toj oštećenoj osobi da dokaže da nije znala za činjenicu da je to vozilo ukradeno kako bi dobila naknadu svoje štete.

Troškovi

50 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenog, Sud (deveto vijeće) odlučuje:

Članak 13. stavak 2. Direktive 2009/103/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 16. rujna 2009. u odnosu na osiguranje od građanskopravne odgovornosti u pogledu upotrebe motornih vozila i izvršenje obveze osiguranja od takve odgovornosti

treba tumačiti na način da je:

s jedne strane, na tijelu predviđenom u članku 10. stavku 1. te direktive da dokaže, kako bi se oslobodilo svoje obveze naknade štete, da je u slučaju prometne nezgode oštećena osoba koja je dobrovoljno ušla u vozilo koje je prouzročilo štetu znala da je ono ukradeno i, s druge strane, da mu se protivi nacionalna sudska praksa kojom se nacionalni propis tumači na način da je u takvoj situaciji na toj oštećenoj osobi da dokaže da nije znala za činjenicu da je to vozilo ukradeno kako bi dobila naknadu svoje štete.

Potpisi